

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 29. aprila 2021 *

„Predhodno odločanje – Nadzor bank – Reorganizacija in prenehanje kreditnih institucij – Direktiva 2001/24/ES – Reorganizacijski ukrep organa matične države kreditne institucije – Prenos pravic, sredstev ali obveznosti na ‚premostitveno institucijo‘ – Prenos nazaj na kreditno institucijo v postopku reševanja – Člen 3(2) – *Lex concursus* – Učinek reorganizacijskega ukrepa v drugih državah članicah – Vzajemno priznavanje – Člen 32 – Učinki reorganizacijskega ukrepa na pravde v teku – Izjema od uporabe *lex concursus* – Člen 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Učinkovito sodno varstvo – Načelo pravne varnosti“

V zadevi C-504/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) z odločbo z dne 25. junija 2019, ki je na Sodišče prispela 2. julija 2019, v postopku

Banco de Portugal,

Fundo de Resolução,

Novo Banco SA, Sucursal en España,

proti

VR,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika tretjega senata, N. Wahl, F. Biltgen, sodnika, in L. S. Rossi (poročevalka), sodnica,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: L. Carrasco Marco, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 30. septembra 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Banco de Portugal in Fundo de Resolução J. M. Rodríguez Cárcamo, abogado, in A. M. Rodríguez Conde, abogada,

* Jezik postopka: španščina.

- za Novo Banco SA, Sucursal en España, A. Fernández de Hoyos in J. I. Fernández Aguado, abogados,
- za špansko vlado S. Centeno Huerta, agentka,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z G. M. De Socio, avvocato dello Stato,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, S. Jaulino, A. Homem, A. Pimenta, C. Raimundo in P. Barros da Costa, agenti, skupaj s T. Tönnies, advogada,
- za Evropski parlament L. Visaggio, M. Sammut, P. López-Carceller in R. Ignătescu, agenti,
- za Svet Evropske unije A. de Gregorio Merino, I. Gurov in E. d’Ursel, agenti,
- za Evropsko komisijo D. Triantafyllou, A. Nijenhuis, J. Rius Riu in K.-Ph. Wojcik, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 19. novembra 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(2) Direktive 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 15), člena 2 PEU, člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) in splošnega načela pravne varnosti.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Banco de Portugal, Fundo de Resolução (v nadaljevanju: sklad za reševanje) in Novo Banco SA, Sucursal en España (v nadaljevanju: Novo Banco Španija) na eni strani ter osebo VR na drugi glede predloga za ugotovitev ničnosti pogodbe o prodaji prednostnih delnic, ki jih je pridobila zadnjenavedena.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 3, 4, 6, 7, 11, 16, 23 in 30 Direktive 2001/24 je navedeno:
 - „(3) Ta direktiva je del zakonodajnega okvira Skupnosti, ki je bil oblikovan z Direktivo 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. marca 2000 o začetku opravljanja in o opravljanju dejavnosti kreditnih institucij [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 3, str. 272)]. Iz tega sledi, da so med delovanjem kreditna institucija in njene podružnice enoten subjekt, ki ga nadzirajo pristojni organi države, v kateri je bilo dano dovoljenje, veljavno v celotni Skupnosti.
 - (4) Posebno nezaželeno se je odpovedati takšni enovitosti institucije in njenih podružnic, kadar je treba sprejeti reorganizacijske ukrepe ali začeti postopek prenehanja.

[...]

- (6) Upravni ali sodni organi matične države članice morajo biti edini pristojni za odločanje o reorganizacijskih ukrepih in izvajanje teh ukrepov, predvidenih v pravnih predpisih in praksah, veljavnih v državi članici. Zaradi težavnega usklajevanja pravnih predpisov in praks držav članic morajo te uvesti vzajemno priznavanje ukrepov, ki jih sprejme vsaka država članica za ponovno vzpostavitev sposobnosti preživetja kreditnih institucij, ki jim je dala dovoljenje.
- (7) Bistveno je, da se v vseh državah članicah zagotovi veljavnost reorganizacijskih ukrepov, ki jih sprejmejo upravni ali sodni organi v matični državi članici, in ukrepov, ki jih sprejmejo osebe ali telesa, ki jih ti organi imenujejo za izvajanje reorganizacijskih ukrepov, vključno z ukrepi, ki veljajo za možnost začasne ustavitve plačil in izvršilnih ukrepov ali znižanje terjatev ter katerega koli drugega ukrepa, ki bi lahko vplival na veljavne pravice tretjih oseb.

[...]

- (11) O izvajanju reorganizacijskih ukrepov v državah članicah, kjer imajo podružnice sedeže, je treba uradno obvestiti tretje osebe, kadar taki ukrepi lahko ovirajo uveljavljanje nekaterih njihovih pravic.

[...]

- (16) Enako obravnavanje upnikov zahteva, da kreditna institucija preneha v skladu z načeli enotnosti in univerzalnosti, kar zahteva izključno pristojnost upravnih ali sodnih organov [matične] države članice in priznavanje njihovih odločb, ki morajo imeti v vseh drugih državah članicah brez kakršnih koli formalnosti enak učinek, kakor je z zakonom določeno v matični državi članici, razen če je v tej direktivi določeno drugače.

[...]

- (23) Čeprav je pomembno upoštevati načelo, da vse proceduralne in materialnopravne učinke reorganizacijskih ukrepov in postopkov prenehanja določa pravo matične države članice, je treba tudi upoštevati, da so ti učinki lahko v nasprotju s pravili, ki se običajno uporabljajo v drugih državah članicah za gospodarske in finančne dejavnosti zadevne kreditne institucije in njenih podružnic. Sklicevanje na pravo druge države članice pomeni v nekaterih primerih nujno priznanje načela, da se uporablja pravo matične države članice.

[...]

- (30) Razen uporabe stečajnega prava ureja učinke reorganizacijskih ukrepov ali postopkov prenehanja na nerešen pravni spor zakonodaja države članice, v kateri pravni spor poteka. Učinke teh ukrepov in postopkov na posamezne izvršilne ukrepe, ki izhajajo iz takšnih pravnih sporov, ureja zakonodaja matične države članice v skladu s splošnim pravilom iz te direktive.“

4 Člen 1(1) Direktive 2001/24 določa:

„Ta direktiva se uporablja za kreditne institucije in njihove podružnice, ustanovljene v državi članici, ki ni država njihovega sedeža, kakor opredeljujeta točki (1) in (3) člena 1 Direktive 2000/12/ES, ob upoštevanju pogojev in izjem iz člena 2(3) navedene direktive.“

- 5 V skladu s členom 2, sedma alineja, Direktive 2001/24 so „reorganizacijski ukrepi“ „ukrep[i], s katerimi naj se ohrani ali ponovno vzpostavi finančni položaj kreditne institucije in ki lahko vplivajo na že veljavne pravice tretjih oseb, vključno z ukrepi, ki vključujejo možnost začasne ustavitve plačil in izvršilnih ukrepov ali znižanje terjatev“.

- 6 Člen 3 te direktive, naslovljen „Sprejetje reorganizacijskih ukrepov – pravo, ki se uporablja“, določa:

„1. Samo upravni ali sodni organi matične države članice so pooblaščen za odločanje o izvedbi enega ali več reorganizacijskih ukrepov v kreditni instituciji, vključno s podružnicami, ustanovljenimi v drugih državah članicah.

2. Reorganizacijski ukrepi se uporabljajo v skladu z zakoni, drugimi predpisi in postopki, ki se uporabljajo v matični državi članici, razen če ni v tej direktivi določeno drugače.

Veljajo v celoti v skladu z zakonodajo te države članice na celotnem območju Skupnosti, brez kakršnih koli dodatnih formalnosti, tudi proti tretjim osebam v drugih državah članicah, celo kadar zanje veljavni pravni predpisi države članice gostiteljice ne določajo takšnih ukrepov ali veljajo za njihovo izvajanje pogoji, ki niso izpolnjeni.

Ko reorganizacijski ukrepi postanejo veljavni v državi članici, v kateri so sprejeti, veljajo na celotnem območju Skupnosti.“

- 7 Člen 32 navedene direktive, naslovljen „Pravde v teku“, določa:

„Učinke reorganizacijskih ukrepov ali postopkov prenehanja na pravde v teku v zvezi s premoženjem ali pravico, ki je bila odvzeta kreditni instituciji, ureja edino zakonodaja države članice, v kateri je pravda v teku.“

Špansko pravo

- 8 Direktiva 2001/24 je bila v španski pravni red prenesena z Ley 6/2005 sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (zakon 6/2005 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij) z dne 22. aprila 2005 (BOE št. 97 z dne 23. aprila 2005, str. 13912).

- 9 Člen 19(1) tega zakona določa:

„Če je bil sprejet reorganizacijski ukrep ali začet postopek prenehanja kreditne institucije, ki ima dovoljenje v državi članici Evropske unije in ki ima vsaj eno podružnico ali opravlja storitve v Španiji, ima ta ukrep ali postopek brez nadaljnjih formalnosti vse učinke v Španiji, takoj ko učinkuje v državi članici, v kateri je bil sprejet ukrep ali začet postopek.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 10 VR je 10. januarja 2008 z Banco Espírito Santo, Sucursal en España (v nadaljevanju: BES Španija) sklenila pogodbo, na podlagi katere je pridobila prednostne delnice islandske kreditne institucije Kaupthing Bank v znesku približno 166.000 EUR (v nadaljevanju: pogodba o prodaji delnic). Takrat je bila družba BES Španija španska podružnica portugalske banke Banco Espírito Santo (v nadaljevanju: BES).
- 11 Ob resnih finančnih težavah BES je upravni odbor Banco de Portugal s sklepom z dne 3. avgusta 2014, ki je bil spremenjen s sklepom z dne 11. avgusta 2014 (v nadaljevanju: sklep iz avgusta 2014), sprejel tako imenovane ukrepe „reševanja“ te kreditne institucije.
- 12 Banco de Portugal se je s tem sklepom odločila ustanoviti „premostitveno banko“ ali „premostitveno institucijo“, imenovano Novo Banco SA, na katero so bila prenesena sredstva, obveznosti in druge postavke, ki niso del sredstev BES, ki so opisani v prilogi 2 k navedenemu sklepu.

- 13 V tej prilogi 2 so bili navedeni nekateri elementi obveznosti, ki so bili izključeni iz prenosa na Novo Banco in ki so torej ostali del premoženja BES. Med temi elementi obveznosti so bili tisti, ki so navedeni v prvem odstavku, točka (b)(v), navedene priloge 2, in sicer „vsakršne odgovornosti ali pogojne obveznosti, zlasti tiste, ki temeljijo na goljufiji ali kršitvi regulativnih, kazenskih ali upravnih določb ali odločb“.
- 14 Po prenosu iz točke 12 te sodbe je Novo Banco Španija ohranila poslovno razmerje, ki ga je VR vzpostavila z BES Španija in ki se je nanašalo na deponiranje in upravljanje vrednostnih papirjev, ki so predmet pogodbe o prodaji delnic, in je še naprej prejemale provizijo, povezano s temi storitvami.
- 15 VR je 4. februarja 2015 pri Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii, Španija) vložila tožbo proti Novo Banco Španija, s katero je primarno predlagala ugotovitev ničnosti pogodbe o prodaji delnic zaradi napake volje in vračilo vloženega zneska ali, podredno, razdrtje navedene pogodbe zaradi kršitve obveznosti glede skrbnosti, poštenosti in obveščanja ter naložitev plačila odškodnine tej banki.
- 16 Novo Banco Španija je pred tem sodiščem ugovarjala, da nima pasivne legitimacije, ker se na podlagi priloge 2 k sklepu iz avgusta 2014 zatrjevana odgovornost nanaša na obveznost, ki nanjo ni bila prenesena.
- 17 Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii) je s sodbo z dne 15. oktobra 2015 tožbi VR ugodilo, ker je menilo, da je bil ta element obveznosti prenesen na Novo Banco na podlagi sklepa iz avgusta 2014. Po mnenju tega sodišča je prišlo do napake volje VR ob sklenitvi pogodbe o prodaji delnic, ker je imela v tistem trenutku 68 let, ker ni imela nobenega finančnega znanja in ker je BES Španija ni na ustrezen način obvestila o naravi prednostnih delnic, ki jih je kupila, in o tveganjih, povezanih z njimi. Zato je navedeno sodišče razglasilo pogodbo o prodaji delnic za nično in Novo Banco Španija naložilo, naj VR vrne celotno kupnino.
- 18 Novo Banco Španija se je zoper to sodbo pritožila pri Audiencia Provincial de Álava (provincialno sodišče v Álavi, Španija). Med postopkom je predložila dve odločbi, ki ju je 29. decembra 2015 sprejela Banco de Portugal (v nadaljevanju: odločbi z dne 29. decembra 2015).
- 19 Iz teh odločb, kot jih je predstavilo predložitveno sodišče, izhaja, da priloga 2, prvi odstavek, točka (b)(vii), sklepa iz avgusta 2014 odslej vsebuje to besedilo: „Vsakršne obveznosti, jamstva, odgovornosti ali pogojne obveznosti, ki se prevzamejo pri trgovanju, finančnem posredovanju, sklenitvi pogodbe in prodaji v zvezi s finančnimi instrumenti vsake institucije“. Ob tem je bilo tudi pojasnjeno, da „zlasti od tega dne na Novo Banco niso bile prenesene te obveznosti BES: [...] (iii) vse odškodnine, povezane z neizpolnitvijo pogodb (nakup nepremičnin in drugo), podpisanih in sklenjenih pred 3. avgustom 2014 ob 20h00; [...] (vi) vse odškodnine in terjatve, ki izhajajo iz razveljavitve poslov, ki jih je BES sklenila kot ponudnica finančnih storitev in investicijskih storitev, in (vii) vsakršna odgovornost, ki je predmet katerega koli postopka, opisanega v prilogi I“. Med postopki iz te priloge I je tožba, ki jo je vložila VR.
- 20 Poleg tega odločbi z dne 29. decembra 2015 določata, da „če bi kakršen koli element sredstev, obveznosti in drugih postavk, ki niso del sredstev, v skladu s prejšnjimi točkami moral ostati v premoženju BES, vendar je bil dejansko prenesen na Novo Banco, se s [tema odločbama] navedeni elementi sredstev, obveznosti in drugih postavk, ki niso del sredstev, prenesejo z Novo Banco nazaj na BES z učinkom od 3. avgusta 2014 (20h00)“.
- 21 Audiencia Provincial de Álava (provincialno sodišče v Álavi) je pritožbo Novo Banco Španija zavrnilo, zato je ta pred predložitvenim sodiščem, Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija), vložila izredno pravno sredstvo zaradi kršitve postopka. Banco de Portugal in skladu za reševanje je bila dovoljena intervencija v podporo predlogom Novo Banco Španija. Te stranke menijo, da se zadnjenavedeni ne bi smelo priznati statusa tožene stranke v sporu o glavni stvari, ker naj zadevni element obveznosti ne bi

bil prenesen na Novo Banco in ker naj bi bil ta element obveznosti, tudi če bi bil prenesen, nato na podlagi odločb z dne 29. decembra 2015 prenesen nazaj na BES. Te stranke trdijo tudi, da na podlagi člena 3(2) Direktive 2001/24 ti odločbi brez nadaljnjih formalnosti učinkujeta v vseh državah članicah.

- 22 Predložitveno sodišče meni, da se odločbi z dne 29. decembra 2015 ne nanašata le na pojasnitev sklepa iz avgusta 2014, temveč ga spreminjata z retroaktivnim učinkom. Tako je bila na podlagi odločb z dne 29. decembra 2015 odgovornost do VR, ki izhaja iz pogodbe o prodaji delnic, ki je bila s sklepom iz avgusta 2014 prenesena na Novo Banco, prenesena nazaj na družbo BES z retroaktivnim učinkom od 3. avgusta 2014.
- 23 Predložitveno sodišče ne dvomi o možnosti, da bi lahko imel reorganizacijski ukrep, ki ga je sprejel pristojni javni organ matične države članice, retroaktivne učinke, kar naj bi Sodišče že priznalo v sodbi z dne 24. oktobra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697), niti ne izpodbija možnosti, da bi se obveznosti, ki so bile prenesene na Novo Banco, pozneje prenesle nazaj na BES. Sprašuje pa se, ali je vsebinske spremembe, do katerih je prišlo s sprejetjem odločb z dne 29. decembra 2015, treba priznati v pravadah v teku, ki so se začele pred njihovim sprejetjem.
- 24 V zvezi s tem se predložitveno sodišče ob upoštevanju zahteve po učinkovitosti sodnega varstva pravic VR, ki izhaja iz člena 47, prvi odstavek, Listine, in načela pravne varnosti, ki je neločljivo povezano s pravno državo, sprašuje o utemeljenosti trditve, ki so jo podali Novo Banco Španija, Banco de Portugal in sklad za reševanje ter v skladu s katero bi bila, tudi če bi predložitveno sodišče potrdilo sodbo Audiencia Provincial de Álava (provincialno sodišče v Álavi), ta potrditev brez učinka ali brezpredmetna, ker je bil zadevni element obveznosti z odločbama z dne 29. decembra 2015 tako ali tako prenesen nazaj v premoženje BES z učinkom od 3. avgusta 2014.
- 25 V teh okoliščinah je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je razlaga člena 3(2) Direktive 2001/24[...] – v skladu s katero se v še nekončanih sodnih postopkih v drugih državah članicah brez kakršnih koli dodatnih formalnosti priznavajo učinki odločbe pristojnega upravnega organa matične države članice, s katero se z retroaktivnim učinkom spreminja pravni okvir, ki je veljal, ko se je postopek začel, in s katero je odvzet učinek sodbam, ki niso usklajene z določbami navedene nove odločbe – skladna s temeljno pravico do učinkovitega sodnega varstva iz člena 47 Listine [...], načelom pravne države iz člena 2 [PEU] in splošnim načelom pravne varnosti?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 26 V uvodu je treba na prvem mestu ugotoviti, kot je bilo navedeno v točki 22 te sodbe, da iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da predložitveno sodišče izhaja iz predpostavke, da je bil z odločbama z dne 29. decembra 2015 spremenjen sklep iz avgusta 2014, zlasti tako, da je bila na BES retroaktivno nazaj prenesena morebitna odgovornost Novo Banco, na kateri temelji tožba VR.
- 27 Pravilnost te predpostavke so izpodbijali Novo Banco, Banco de Portugal, sklad za reševanje in portugalska vlada. V zvezi s tem navedeni trdijo, da odločbi z dne 29. decembra 2015 ne spreminjata sklepa iz avgusta 2014, temveč le pojasnjujeta ta sklep, in da torej izključitev morebitne odgovornosti, na kateri temelji tožba VR, s področja sredstev in obveznosti, prenesenih na Novo Banco, izhaja iz reorganizacijskih ukrepov, ki niso bili sprejeti v okviru pravde v teku, ampak pred vložitvijo tožbe VR 4. februarja 2015.

- 28 Vendar Sodišču ni treba presoditi obsega odločb z dne 29. decembra 2015, ker za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalno sodišče postavi v pravnem in dejanskem okviru, ki ga opredeli v okviru lastne odgovornosti in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, velja domneva upoštevnosti (sodba z dne 30. aprila 2020, *Blue Air – Airline Management Solutions*, C-584/18, EU:C:2020:324, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 29 Tako je treba za odgovor na postavljeno vprašanje izhajati iz predpostavke, da je bil z odločbama z dne 29. decembra 2015 retroaktivno spremenjen sklep iz avgusta 2014 in da sta bili sprejeti v okviru pravde v teku, saj je VR vložila tožbo pri Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii) 4. februarja 2015.
- 30 Na drugem mestu, v skladu z ustaljeno sodno prakso je v postopku sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenem s členom 267 PDEU, naloga Sodišča dati nacionalnemu sodišču koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. Poleg tega lahko Sodišče upošteva določbe prava Unije, na katere se nacionalno sodišče v vprašanju ni sklicevalo. Sodišče lahko za to po potrebi preoblikuje predložena vprašanja (sodbe z dne 13. septembra 2016, *Rendón Marín*, C-165/14, EU:C:2016:675, točka 33; z dne 8. junija 2020, *Freitag*, C-541/19, EU:C:2017:1032, točka 29, in z dne 17. decembra 2020, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (Izročitev Ukrajini), C-398/19, EU:C:2020:1032, točka 35).
- 31 Čeprav se v obravnavanem primeru poizvedovanja predložitvenega sodišča nanašajo na člen 3(2) Direktive 2001/24, je treba glede na to, kar je bilo pojasnjeno v točki 26 te sodbe in na kar je bilo opozorjeno v točki 29 te iste sodbe, navesti, da je člen 32 te direktive v delu, v katerem določa izjemo od navedenega člena 3(2) glede prava, ki se uporablja za učinke reorganizacijskih ukrepov na pravde v teku, upošteven za odgovor, ki ga je treba dati predložitvenemu sodišču.

Vsebinska presoja

- 32 Glede na te uvodne preudarke je treba šteti, da predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(2) in člen 32 Direktive 2001/24 v povezavi z načelom pravne varnosti in členom 47, prvi odstavek, Listine razlagati tako, da nasprotujeta priznanju – brez drugih pogojev v sodnem postopku meritornega odločanja, ki poteka v državi članici, ki ni matična država članica, in ki se nanaša na element obveznosti, ki je bil kreditni instituciji odvzet na podlagi prvega reorganizacijskega ukrepa, sprejetega v matični državi članici – učinkov drugega reorganizacijskega ukrepa, ki se nanaša na prenos z retroaktivnim učinkom na datum pred začetkom takega postopka tega elementa obveznosti nazaj na navedeno kreditno institucijo, če tako priznanje vodi do tega, da kreditna institucija, na katero je bila obveznost prenesena s prvim ukrepom, izgubi z retroaktivnim učinkom pasivno legitimacijo v tem postopku, ki poteka, s čimer se izpodbijejo sodne odločbe, ki so že bile sprejete v korist tožeče stranke in ki so predmet tega istega postopka.
- 33 V zvezi s tem je treba spomniti, da Direktiva 2001/24, kot je med drugim razvidno iz njenih uvodnih izjav 4 in 16, temelji na načelih enotnosti in univerzalnosti in da določa načelo vzajemnega priznavanja reorganizacijskih ukrepov in postopkov prenehanja ter njihovih učinkov.
- 34 Na podlagi člena 3(2) te direktive se namreč reorganizacijski ukrepi načeloma uporabljajo v skladu z zakonodajo matične države članice. Poleg tega po eni strani iz drugega pododstavka te določbe izhaja, da taki ukrepi učinkujejo v skladu z zakonodajo te države članice na celotnem območju Unije, brez kakršnih koli dodatnih formalnosti, tudi proti tretjim osebam v drugih državah članicah, celo kadar zanje veljavni pravni predpisi države članice gostiteljice ne določajo takšnih ukrepov ali veljajo za njihovo izvajanje pogoji, ki niso izpolnjeni. Po drugi strani v skladu s tretjim pododstavkom navedene določbe reorganizacijski ukrepi veljajo na območju Unije, ko postanejo veljavni v matični

državi članici. Ti določbi tako načeloma določata, da so z *lex concursus* urejeni reorganizacijski ukrepi kreditnih institucij in njihovi učinki (sodba z dne 24. oktobra 2013, LBI, C-85/12, EU:C:2013:697, točka 49).

- 35 Vendar, kot izrecno izhaja iz uvodne izjave 23 Direktive 2001/24, so ti učinki lahko v nasprotju s pravili, ki se običajno uporabljajo v drugih državah članicah za gospodarsko in finančno dejavnost kreditne institucije in njenih podružnic. Zato napotitev na pravo druge države članice pomeni v nekaterih primerih nujno omilitev načela, da se uporablja pravo matične države članice.
- 36 Kot izjemo od uporabe *lex concursus* tako Direktiva 2001/24 v členu 32 določa, da učinke reorganizacijskih ukrepov na pravde v teku v zvezi s premoženjem ali pravico, ki je bila odvzeta kreditni instituciji, ureja edino zakonodaja države članice, v kateri je pravda v teku (glej v tem smislu sodbo z dne 24. oktobra 2013, LBI, C-85/12, EU:C:2013:697, točki 51 in 52).
- 37 Vendar, na prvem mestu, iz besedila tega člena 32 izhaja, da morajo biti za uporabo izjeme, ki jo določa, izpolnjeni trije kumulativni pogoji.
- 38 Prvič, iti mora za reorganizacijske ukrepe v smislu člena 2 Direktive 2001/24, kar je v obravnavanem primeru podano, saj je, kot je bilo ugotovljeno v točki 26 te sodbe, namen odločb z dne 29. decembra 2015 ohraniti ali ponovno vzpostaviti finančni položaj kreditne institucije.
- 39 Drugič, obstajati mora pravda v teku. V zvezi s tem je Sodišče ob sklicevanju na uvodno izjavo 30 Direktive 2001/24 že razsodilo, da je treba razlikovati med pravedami v teku in posameznimi izvršilnimi ukrepi, ki izhajajo iz teh pravnih sporov, in da izraz „pravde v teku“ v smislu člena 32 te direktive zajema le postopke meritornega odločanja (glej v tem smislu sodbo z dne 24. oktobra 2013, LBI, C-85/12, EU:C:2013:697, točki 53 in 54).
- 40 V obravnavanem primeru je treba, kot je razvidno iz predložitvene odločbe, na eni strani postopek v glavni stvari, ki ga je VR začela proti Novo Banco Španija, v delu, v katerem se nanaša na tožbo za ugotovitev ničnosti ali, podredno, na razdrtje pogodbe o prodaji delnic, šteti za postopek meritornega odločanja. Na drugi strani sta bili odločbi z dne 29. decembra 2015 sprejeti po uvedbi postopka, ki ga je VR 4. februarja 2015 začela pri Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii), in torej v času, ko je ta postopek že potekal.
- 41 Tretjič, pravda v teku se mora nanašati na „premoženje ali pravico, ki je bila odvzeta kreditni instituciji“. V zvezi s tem so sicer nekatere jezikovne različice člena 32 Direktive 2001/24 oblikovane tako, da nakazujejo, da se ta pogoj nanaša le na sredstva, vendar je ta določba v drugih različicah oblikovana širše, kot je generalna pravobranilka v bistvu navedla v točki 38 sklepnih predlogov. Ob takem razhajanju je treba navedeno določbo zato razlagati glede na splošno sistematiko in cilj ureditve, katere del je (glej v tem smislu sodbo z dne 26. januarja 2021, Hessischer Rundfunk, C-422/19 in C-423/19, EU:C:2021:63, točka 65).
- 42 Glede člena 32 Direktive 2001/24 je iz uvodnih izjav 23 in 30 te direktive razvidno, da je cilj te določbe – kot nujna omilitev uporabe *lex concursus*, od katere izjemo pomeni – določiti, da učinke reorganizacijskih ukrepov ali ukrepov prenehanja na pravdo v teku ureja zakonodaja države članice, v kateri poteka ta pravda, ob upoštevanju, da so ti učinki lahko v nasprotju s pravili, ki se običajno uporabljajo v drugih državah članicah za gospodarske in finančne dejavnosti kreditne institucije in njenih podružnic. Vendar glede na tak cilj ne bi bilo dosledno, če bi se iz uporabe zadnjenavedene zakonodaje izključili učinki reorganizacijskih ukrepov na pravdo v teku, kadar se ta pravda nanaša na morebitne odgovornosti, ki so bile s takimi reorganizacijskimi ukrepi prenesene na drug subjekt.

- 43 Tako je treba šteti, da je treba člen 32 Direktive 2001/24 uporabiti za pravdo v teku, ki se nanaša na enega ali več elementov premoženja kreditne institucije, ki spadajo tako med sredstva kot med obveznosti, na katere se nanašajo sprejeti reorganizacijski ukrepi (glej po analogiji sodbo z dne 6. junija 2018, Tarragó da Silveira, C-250/17, EU:C:2018:398, točka 25).
- 44 V obravnavanem primeru pa se pravda v teku nanaša na morebitno odgovornost, povezano s sklenitvijo pogodbe o prodaji delnic, ki je element obveznosti premoženja BES Španija, ki je bil predmet ukrepa reorganizacije, ki ga je avgusta 2014 sprejela Banco de Portugal, in ki je bil BES Španija odvzet v smislu člena 32 Direktive 2001/24, saj je bil ta ukrep retroaktivno spremenjen z odločbama z dne 29. decembra 2015.
- 45 Iz navedenega izhaja, da so trije kumulativni pogoji, ki jih določa ta člen 32, v sporu o glavni stvari izpolnjeni.
- 46 Na drugem mestu, glede obsega učinkov reorganizacijskih ukrepov, ki jih ureja zakonodaja države članice, v kateri teče pravda, je treba šteti, da zakonodaja te države članice ureja vse učinke, ki jih taki ukrepi lahko imajo na tako pravdo, ne glede na to, ali so ti učinki postopkovni ali materialnopravni.
- 47 Na eni strani namreč niti iz člena 32 Direktive 2001/24 niti iz njene uvodne izjave 30 ne izhaja, da je bil namen zakonodajalca Unije omejiti uporabo te izjeme zgolj na postopkovne učinke reorganizacijskega ukrepa. Na drugi strani v uvodni izjavi 23 te direktive, ki – kot izhaja iz točke 35 te sodbe – utemljuje napotitev na zakonodajo države članice, ki ni matična država članica, kot nujno omilitev načela, da se uporabi zakonodaja matične države članice, niso zgolj omenjeni postopkovni učinki, temveč je v njej navedeno, da so lahko tako zadnjenavedeni kot materialnopravni učinki reorganizacijskih ukrepov v nasprotju s pravili, ki se običajno uporabljajo v drugih državah članicah za gospodarske in finančne dejavnosti kreditne institucije in njenih podružnic.
- 48 Poleg tega je treba pojasniti, da ker, kot izhaja iz besedila člena 32 Direktive 2001/24 in njene uvodne izjave 30, zakonodaja države članice, v kateri poteka pravda, ureja le učinke teh ukrepov za to pravdo, uporaba tega člena v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ne more omajati veljavnosti odločb z dne 29. decembra 2015 kot take.
- 49 Zato iz člena 3(2) in člena 32 Direktive 2001/24 izhaja, da so postopkovni in materialnopravni učinki reorganizacijskega ukrepa na sodni postopek meritornega odločanja, ki poteka, izključno tisti, ki jih določa zakonodaja države članice, v kateri poteka ta postopek.
- 50 Ta razlaga je nujna tudi z vidika splošnega načela pravne varnosti in pravice do učinkovitega sodnega varstva, ki ga zagotavlja člen 47, prvi odstavek, Listine.
- 51 V zvezi s tem je treba, prvič, glede načela pravne varnosti opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča to načelo zahteva, da so pravna pravila jasna in natančna ter da je njihova uporaba predvidljiva za pravne subjekte, zlasti kadar imajo lahko neugodne posledice za posameznike in podjetja. To načelo zlasti terja, da predpis zadevnim subjektom omogoča, da se natančno seznanijo z obsegom obveznosti, ki jim jih nalaga, ter da se lahko nedvoumno seznanijo s svojimi pravicami in obveznostmi ter ukrepajo v skladu z njimi (sodba z dne 11. julija 2019, Agrenergy in Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 in C-287/18, EU:C:2019:605, točki 29 in 30 ter navedena sodna praksa).
- 52 Poleg tega je Sodišče že opozorilo, da je načelo pravne varnosti še posebej strogo v primeru predpisov, ki bi lahko imeli finančne posledice (sodba z dne 21. junija 2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 53 Čeprav bi imela v obravnavanem primeru VR takrat, ko je pri Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii) 4. februarja 2015 vložila tožbo proti Novo Banco Španija, na voljo vse elemente, potrebne za to, da bi ob popolnem poznavanju zadeve lahko sprejela odločitev o vložitvi take

tožbe ter da bi lahko z gotovostjo ugotovila, proti komu mora biti vložena tožba in zlasti to, da bi se lahko še vedno sprejel ukrep ponovnega prenosa odgovornosti iz pogodbe o prodaji delnic z Novo Banco nazaj na BES ter da bi ta ukrep lahko imel retroaktivne učinke, pa VR po vložitvi tožbe, a preden je bilo o njej dokončno odločeno, ne bi mogla predvideti, ali se bo ta zadnjenavedena možnost uresničila, in v zvezi s tem sprejeti ukrepe.

- 54 Priznanje učinkov odločb z dne 29. decembra 2015 v postopku v glavni stvari, ker bi lahko izpodbili sodne odločbe, ki so že bile sprejete v korist VR in ki so predmet pravde v teku, toženi stranki pa bi retroaktivno odvzeli pasivno legitimacijo v zvezi s tožbo, ki jo je vložila tožeča stranka, bi bilo tako v nasprotju z načelom pravne varnosti.
- 55 Drugič, v zvezi s presojo takega priznanja z vidika pravice do učinkovitega sodnega varstva, zagotovljene s členom 47 Listine, prvi odstavek tega člena določa, da ima vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.
- 56 Poleg tega člen 52(1) Listine določa, da se izvrševanje pravic in svoboščin, ki jih priznava ta listina, lahko omeji, če, prvič, so te omejitve predpisane z zakonom, drugič, spoštujejo bistveno vsebino zadevnih pravic in svoboščin, in tretjič, so ob upoštevanju načela sorazmernosti potrebne ter dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2020, *État luxembourgeois* (Pravica do pravnega sredstva zoper zahtevo za informacije na davčnem področju), C-245/19 in C-246/19, EU:C:2020:795, točka 51).
- 57 Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da učinkovitost sodnega nadzora, ki ga zagotavlja člen 47, prvi odstavek, Listine, med drugim zahteva, da ima zadevna oseba možnost braniti svoje pravice v najboljših možnih okoliščinah in ob popolnem poznavanju zadeve odločiti, ali je smiselno, da se pri pristojnem sodišču vloži tožba zoper dani subjekt (glej v tem smislu sodbo z dne 8. maja 2019, *PI*, C-230/18, EU:C:2019:383, točka 78 in navedena sodna praksa).
- 58 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da tožba, ki jo je VR vložila pri španskih sodiščih, med drugim temelji na pravici, ki jo zagotavlja pravo Unije v skladu s členom 47, prvi odstavek, Listine, ker uveljavlja pravico, da se glede nje za namene te tožbe ne prizna učinkov reorganizacijskih ukrepov, če bi bile s takim priznanjem kršene določbe v zvezi s tem, ki jih določa Direktiva 2001/24.
- 59 Iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, je razvidno, da tako ob vložitvi tožbe VR proti Novo Banco Španija 4. februarja 2015 kot takrat, ko je sodbo z dne 15. oktobra 2015 izdalo Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (prvostopenjsko sodišče v Vitorii), ki je tej tožbi ugodilo, odločbi z dne 29. decembra 2015 še nista bili sprejeti.
- 60 Zato je očitno, da je VR pravilno vložila tožbo proti Novo Banco Španija, ki je bila takrat stranka, ki je imela pasivno legitimacijo za odgovornost, ki je neločljivo povezana s sklenitvijo pogodbe o prodaji delnic z VR. VR namreč takrat ne bi mogla vložiti tožbe proti BES Španija, ker je bila s sklepom iz avgusta 2014, kot je ugotovilo predložitveno sodišče, ta odgovornost prenesena z BES na Novo Banco.
- 61 Res je, da Direktiva 2001/24 ne preprečuje, da bi matična država članica, celo z retroaktivnim učinkom, spremenila pravno ureditev, ki se uporablja za reorganizacijske ukrepe (glej v tem smislu sodbo z dne 24. oktobra 2013, *LB*, C-85/12, EU:C:2013:697, točka 38).
- 62 Vendar je treba v obravnavanem primeru poudariti, da sta bili, kot je razvidno iz točk 26 in 29 te sodbe, odločbi z dne 29. decembra 2015, s katerima je bil retroaktivno spremenjen sklep iz avgusta 2014, in še posebej pripis odgovornosti, ki je neločljivo povezan s sklenitvijo pogodbe o prodaji delnic z VR, sprejeti v okviru sodnega postopka, ki poteka in ki je bil uveden za ugotovitev take odgovornosti. Namen teh odločb je namreč prav to, da sodba Juzgado de Primera Instancia de Vitoria

(prvostopenjsko sodišče v Vitorii) z dne 15. oktobra 2015 postane brezpredmetna, saj se z njima izpodbija razlaga, ki jo je to sodišče podalo v zvezi s sklepom iz avgusta 2014. Kot je razvidno iz točke 19 te sodbe, se izrecno nanašata na tožbo, ki jo je vložila VR, da bi se dokazalo, da v nasprotju s to sodbo odgovornost, ki bi lahko izhajala iz te tožbe, ni bila prenesena z BES na Novo Banco.

- 63 Priznanje, da bi lahko reorganizacijski ukrepi, ki jih je sprejel pristojni organ matične države članice po vložitvi take tožbe in po taki sodbi ter katerih posledica je retroaktivna sprememba pravnega okvira, ki je upošteven za rešitev spora, v zvezi s katerim je bila vložena ta tožba, ali celo neposredno pravnega položaja, ki je predmet tega spora, lahko privedli do tega, da bi sodišče, ki odloča o sporu, to tožbo zavrnilo, pa bi pomenilo omejitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva v smislu člena 47, prvi odstavek, Listine, tudi če ti ukrepi sami po sebi niso v nasprotju z Direktivo 2001/24, kot je bilo navedeno v točki 61 te sodbe.
- 64 Poleg tega take ugotovitve ni mogoče ovreči z dejstvom, da spor o glavni stvari ob sprejetju odločb z dne 29. decembra 2015 še ni bil končan s sprejetjem pravnomočne odločbe, niti z dejstvom, ki ga je portugalska vlada poudarila v odgovorih na pisna vprašanja Sodišča in na obravnavi, da je imela VR pravico izpodbijati ti odločbi pred portugalskimi sodišči v roku treh mesecev od objave na spletnem mestu Banco de Portugal.
- 65 V zvezi z zadnjemavedenim je treba poudariti, da možnost vložitve tožbe za ugotovitev ničnosti odločb z dne 29. decembra 2015 pred portugalskimi sodišči v tem kontekstu ni upoštevena, ker se vprašanje v obravnavanem primeru nanaša na učinkovitost tožbe, ki jo je ta že vložila pri pristojnih španskih sodiščih zoper Novo Banco Španija.
- 66 Glede na zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(2) in člen 32 Direktive 2001/24 v povezavi z načelom pravne varnosti in členom 47, prvi odstavek, Listine razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se v sodnem postopku meritornega odločanja, ki poteka v državi članici, ki ni matična država članica, in ki se nanaša na element obveznosti, ki je bil kreditni instituciji odvzet na podlagi prvega reorganizacijskega ukrepa, sprejetega v matični državi članici, brez dodatnih pogojev priznajo učinki drugega reorganizacijskega ukrepa, ki se nanaša na prenos z retroaktivnim učinkom na datum pred začetkom takega postopka tega elementa obveznosti nazaj na navedeno kreditno institucijo, če tako priznanje vodi do tega, da kreditna institucija, na katero je bila obveznost prenesena s prvim ukrepom, izgubi z retroaktivnim učinkom pasivno legitimacijo v tem postopku, ki poteka, s čimer se izpodbijejo sodne odločbe, ki so že bile sprejete v korist tožeče stranke in ki so predmet tega istega postopka.

Stroški

- 67 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 3(2) in člen 32 Direktive 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij v povezavi z načelom pravne varnosti in členom 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da nasprotujeta temu, da se v sodnem postopku meritornega odločanja, ki poteka v državi članici, ki ni matična država članica, in ki se nanaša na element obveznosti, ki je bil kreditni instituciji odvzet na podlagi prvega reorganizacijskega ukrepa, sprejetega v matični državi članici, brez dodatnih pogojev priznajo učinki drugega reorganizacijskega ukrepa, ki se nanaša na prenos z retroaktivnim učinkom na datum pred začetkom takega postopka tega elementa obveznosti nazaj na navedeno kreditno institucijo, če tako priznanje vodi do tega, da kreditna institucija, na

katero je bila obveznost prenesena s prvim ukrepom, izgubi z retroaktivnim učinkom pasivno legitimacijo v tem postopku, ki poteka, s čimer se izpodbijejo sodne odločbe, ki so že bile sprejete v korist tožeče stranke in ki so predmet tega istega postopka.

Podpisi